

Adroddiad Monitro Safonau'r Gymraeg 1 Ebrill 2022 - 31 Mawrth 2023

Cyflwyniad

Rhoddodd Comisiynydd y Gymraeg hysbysiad cydymffurfio i ColegauCymru ar 25 Gorffennaf 2016.

Roedd yr hysbysiad cydymffurfio hwn yn amlinellu dyletswydd ColegauCymru i gyflawni Safonau statudol y Gymraeg, sef Safonau a gyflwynwyd gan Lywodraeth Cymru o dan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Roedd y Mesur hwn yn rhoi statws swyddogol i'r Gymraeg, gyda'r nod na ddylai'r Gymraeg gael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Mae cyflwyno Safonau'r Gymraeg, sef rhestr o'r hyn y mae'n rhaid i sefydliadau ei wneud a'i gyflawni yn y Gymraeg, yn sicrhau bod y rheini yng Nghymru sy'n dymuno byw eu bywydau drwy'r Gymraeg yn gallu gwneud hynny. Mae'r Safonau hyn yn rhoi rhyddid ieithyddol i unigolion ddefnyddio'r Gymraeg yng Nghymru.

Fel rhan o'r broses gydymffurfio, mae Safonau'r Gymraeg yn ei gwneud yn ofynnol i ColegauCymru gyflwyno adroddiad blynyddol ym mhob blwyddyn ariannol (Ebrill - Mawrth), a hwnnw'n rhoi sylw i sut y mae'r sefydliad yn glynu wrth y Safonau Cyflenwi Gwasanaethau, y Safonau Llundio Polisi a'r Safonau Gweithredu. Mae darpariaeth o fewn y Safonau hefyd sy'n ymwneud â chyhoeddi a rhoi cyhoeddusrwydd i'r Adroddiad Blynyddol. Mae'r Adroddiad hwn yn dangos y cynnydd y mae ColegauCymru wedi'i wneud tuag at gydymffurfio â'r Safonau rhwng 1 Ebrill 2022 a 31 Mawrth 2023.

Mae ColegauCymru yn credu ei fod yn ymateb i'r Safonau mewn ffordd gadarnhaol. Mae'r holl staff wedi cael hyfforddiant Ymwbyddiaeth o'r Gymraeg ac mae eu gallu yn y Gymraeg wedi cael ei asesu'n ffurfiol fel rhan o'u swyddi yn ColegauCymru. Fel rhan o friffiau wythnosol y tîm cyfathrebu, mae diweddariadau rheolaidd yn cael eu rhoi am sut i wella arferion gweithio yn unol â hynny, ynghyd â hyrwyddo a hwyluso defnyddio'r Gymraeg.

Mae ColegauCymru wedi ymrwmo i annog yr holl dîm i ddefnyddio'u sgiliau Cymraeg gwaeth beth yw lefel eu gallu, gan greu amgylchedd gweithio dwyieithog lle bydd defnyddio'r Gymraeg yn cael ei groesawu a'i annog. Rydym hefyd mynd ati i roi cefnogaeth.

Cefndir

Cyfres o ofynion sy'n rhwymo'n gyfreithiol yw'r Safonau, a'r rheini'n ceisio gwella'r gwasanaethau dwyieithog y gall pobl Cymru ddisgwyl eu cael gan nifer o gyrff cyhoeddus a statudol, gan gynnwys ColegauCymru. Mae gan ColegauCymru gyfrifoldeb i roi gwasanaethau dwyieithog, gan sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Mae gofyn i Colegau Cymru gydymffurfio â'r safonau hyn:

- Cyflenwi Gwasanaethau
- Llunio Polisi
- Gweithredu
- Cadw Cofnodion

Nod y Safonau yw:

- Egluro i sefydliadau beth yw eu dyletswyddau o ran y Gymraeg.
- Ei gwneud yn fwy eglur i siaradwyr Cymraeg pa wasanaethau y gallant ddisgwyl eu cael yn Gymraeg.
- Gwneud gwasanaethau Cymraeg yn fwy cyson a gwella'u hansawdd.

Cyfrifoldeb dros y Gymraeg

Y Rheolwr Cyfathrebu sy'n arwain ar y gwaith hwn ar draws y sefydliad. Gan weithio gyda'r Cyfarwyddwr Polisi a Materion Cyhoeddus, mae'r ddwy'n sicrhau fod gweithdrefnau ar waith i helpu staff i ddeall eu rôl wrth gynorthwyo Colegau Cymru i gyflawni'r Safonau.

Mae canllawiau ar gael i'r holl staff i gynorthwyo cydymffurfriad. Mae prif elfennau'r canllawiau yn rhoi sylw i oblygiadau ymarferol gweithio o ddydd i ddydd i gyflawni'r Safonau, megis sut i ateb y ffôn; sut i drefnu cyfarfodydd; a chymryd dewis iaith cyfranogwyr i ystyriaeth.

Rheolir materion cydymffurfio iaith Gymraeg o ddydd i ddydd gan y Cyfarwyddwr Polisi a Materion Cyhoeddus a'r Rheolwr Cyfathrebu.

Gweledigaeth ar gyfer y Gymraeg

Mae gan Colegau Cymru a Chomisiynydd y Gymraeg berthynas da, ac maent yn cefnogi'i gilydd mewn wrth hyrwyddo'r Gymraeg ar y cyd mewn addysg ôl-16.

Nod cydweithio a phartneriaethau o'r fath yw tynnu sylw at bwysigrwydd sgiliau Cymraeg mewn addysg academiaidd a galwedigaethol, gan gynyddu'r ddarpariaeth Gymraeg/ddwyieithog sy'n cael ei chynnig fel rhan o'r cwricwlwm. Mae'n fwriad rhoi cyhoeddusrwydd hefyd i rôl hollbwysig colegau addysg bellach wrth helpu cymunedau dwyieithog i ffynnu a sicrhau eu bod yn gynaliadwy yn economaidd.

Datblygu cyfleoedd i ddysgu Cymraeg

- Cynigir hyfforddiant iaith Gymraeg i bob aelod o staff i gefnogi gweithrediadau busnes a datblygiad unigol. Mae Colegau Cymru yn talu costau a/neu ryddhau staff o'r gwaith i'r diben hwn.
- Rydym yn hyrwyddo cyrsiau blasu Cymraeg fer ar-lein i staff.

Llwyddiannau ar gyfer y cyfnod 2022/23

1. Cwblhawyd holiadur hunanasesu lle gwnaethom asesu cydymffurfiaeth y Sefydliad â rhai o'i rwymedigaethau statudol mewn perthynas â'r Gymraeg. Cyflwynwyd hwn i Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg.
2. Mae Dyddiau Coffi a Chlonc yn parhau i mewn i'w drydedd flwyddyn – cyfle wythnosol i gydweithwyr ddod at ei gilydd i sgwrsio'n anffurfiol yn Gymraeg, beth bynnag fo lefel eu hiaith.
3. Mae Polisi Cwynion Colegau Cymru wedi'i diweddarau i gynnwys gwybodaeth am sut mae'r sefydliad yn darparu hyfforddiant i staff mewn perthynas â delio â chwynion am ein cydymffurfiaeth â safonau'r Gymraeg. Bydd cael gweithdrefnau llywodraethu cadarnach yn gymorth i sicrhau bod ein hymrwymadau o ran y Gymraeg yn cael eu cyflawni.
4. Mae sefydlu staff newydd wedi gwella, gyda sesiwn hyfforddi un-i-un pwrpasol ar gyfer pob unigolyn.
5. Cynhaliwyd hyfforddiant gloywi i staff ddwywaith mewn diwrnodau cwrdd i ffwrdd - ym mis Medi 2022 a mis Chwefror 2023, er mwyn sicrhau bod cydweithwyr yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau i gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg.
6. Rydym bellach yn cynhyrchu adroddiadau diweddarau misol ar gydymffurfiaeth ar gyfer ein Uwch Dîm Rheoli.

Cwynion - yn unol â Safon 141

Cyflenwi Gwasanaethau - mae 64 o Safonau Cyflenwi Gwasanaethau yn berthnasol i Colegau Cymru.

Yn ystod cyfnod 2022/23, derbyniodd Colegau Cymru un gŵyn ffurfiol mewn perthynas â dogfen Colegau Cymru a gyhoeddwyd ar wefan trydydd parti. Cydnabuwyd y gŵyn a chafodd ei datrys o fewn 20 diwrnod gwaith, yn unol â Threfn Gwyno Colegau Cymru. Ni chymerwyd unrhyw gamau pellach.

Llunio Polisi - mae 9 o Safonau Llunio Polisi yn berthnasol i Colegau Cymru.

Nid oes unrhyw gwynion wedi dod i law am gydymffurfio â'r Safonau Llunio Polisi.

Gweithredu - mae 42 o Safonau Gweithredu yn berthnasol i Colegau Cymru.

Nid oes unrhyw gwynion wedi dod i law am gydymffurfio â'r Safonau Gweithredu.

Sgiliau Cymraeg a dysgu Cymraeg - yn unol â Safon 145

Sgiliau Cymraeg staff Colegau Cymru ar 31 Mawrth 2023. Cynhaliwyd archwiliad sgiliau iaith Gymraeg staff gyda'r canfyddiadau canlynol:

- Mae 4 o'r 16 aelod o staff yn siaradwyr Cymraeg rhugl.

Recriwtio - yn unol â Safon 148

Dyma nifer y swyddi newydd a swyddi gwag a hysbysebwyd yn ystod y flwyddyn yn ôl categori:

- (i) sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol: 0 swydd
- (ii) byddai angen dysgu sgiliau yn y Gymraeg ar ôl penodi i'r swydd: 0 swydd
- (iii) sgiliau yn y Gymraeg yn ddymunol: 7 swydd
- (iv) dim angen sgiliau yn y Gymraeg: 0 swydd

Hysbysebwyd pob swydd gan nodi bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol neu'n ddymunol. Rydym yn esbonio lefel y sgiliau sy'n ofynnol i gyd-fynd â chyfrifoldebau'r swydd.

Cysylltiadau

Rachel Cable, Cyfarwyddwr Polisi a Materion Cyhoeddus
Lucy Hopkins, Rheolwr Cyfathrebu

Cyfeiriad: U7, Cae Gwyrdd Greenmeadow Springs, Tongwynlais, Caerdydd, CF15 7AB.
Ffôn: 029 2052 2500 (croesewir galwadau yn Gymraeg ac yn Saesneg).
Ebost: helo@colegaucymru.ac.uk

Mae Colegau Cymru yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg ac yn Saesneg. Byddwn yn ymateb i ohebiaeth a gawn yn Gymraeg yn y Gymraeg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Elusen Gofrestredig Rhif 1060 182, Cwmni Cofrestredig Rhif 2832103.